

[Minister Hans Sølvhøj.]

udviklingslandene selv, at en forøgelse af de private investeringer er et af de mest direkte og virkningsfulde midler til at fremme denne proces. Oprettelsen af rentable erhvervsvirksomheder, der kan indtjene eller spare fremmed valuta, nyder i udviklingslandene en meget høj prioritet, også fordi der derved skabes en øget og varig beskæftigelse for landenes egen befolkning.

I mange af de højt udviklede lande har industrivirksomheder i de senere år i stadig stigende grad oprettet datterselskaber eller „joint ventures“ i udviklingslandene. Dette er selvsagt ikke sket ud fra rent altruistiske motiver, men dels fordi erhvervsvirksomhederne har set en økonomisk fordel derved, og dels fordi mange udviklingslande på grund af deres ugunstige betalingsbalance og stærkt stigende gældsbyrde har set sig nødsaget til at indføre stramme importrestriktioner, hvorved de vestlige landes eksportører i stigende omfang afskæres fra oversøiske markeder. Dette gælder også danske eksportører. Den aktive investeringspolitik, der udøves af andre vestlige nationer, har betydet en yderligere reduktion eller bortfald af danske eksportmuligheder, fordi de pågældende varer nu kan produceres lokalt eller købes hos moderselskaberne i konkurrerende lande. Mange industrilande er endvidere gennem oprettelse af datterselskaber eller filialer i udviklingslandene begyndt at anvende den billigere arbejdskraft i disse lande til produktion af råmaterialer og halvfabrikata, der sendes til industrilandene til videre forarbejdelse.

Denne udvikling er i flere af de vestlige industrinationer blevet stimuleret ved offentlige foranstaltninger i form af låne-, garanti- og tilskudsordninger af forskellig art. Sådanne ordninger findes f. eks. i Vesttyskland, Østrig, Holland, Storbritannien og Japan, og i Norge er det i en nylig afgiven betænkning vedrørende udviklingshjælp anbefalet at gennemføre tilsvarende ordninger som led i den norske bistandsvirksomhed.

Nogle vil måske mene, at den øgede investeringsaktivitet fra de vestlige landes side er en genoplivelse af den såkaldte imperialisme, men det er værd at bemærke

sig, at udviklingslandene selv — på få undtagelser nær — betragter disse investeringer som et værdifuldt og uundværligt indslag i deres erhvervsudvikling og søger gennem deres lovgivning at skabe et gunstigt klima herfor.

Private danske investeringer i udviklingslandene har hidtil været af forholdsvis beskedent omfang, i de seneste år 20-30 mill. kr. årligt. Enkelte store virksomheder har gennem årene skabt sig en position på disse markeder gennem en omfattende og dygtig indsats, men for langt den overvejende del af de danske erhvervsvirksomheder har det ikke været muligt at udnytte de muligheder, som der ubestrideligt ligger i de oversøiske markeder. Ukendskab til markedforhold, mangel på faste forretningsforbindelser og kapitalknaphed er nogle af de faktorer, der har vanskeliggjort investeringerne. Hertil kommer de politiske og kommercielle risici, der selvsagt er betydeligt større i de nye stater end ved investeringer i de vestlige lande.

Hvad de politiske risici angår, har den i maj 1966 gennemførte ændring af bistandsloven åbnet mulighed for at etablere en orden, hvorved staten kan yde garanti mod tab som følge af politiske forhold. Indtil nu har kun et ringe antal erhvervsvirksomheder anmodet om sådanne garantier, hvilket jeg tager som udtryk for, at ordningen næppe er tilstrækkelig til alene at anspore danske investorer til i større omfang at investere i udviklingslandene.

Hvis man vil gøre sig håb om en væsentlig forøgelse af de danske investeringer i disse lande, må der derfor skabes ganske anderledes stærke incitamentter for erhvervsvirksomhederne. Der må sikres dem bedre muligheder for at få tilført den fornødne kapital, og den særlige kommercielle risiko, der er forbundet med at arbejde på disse fremmedartede markeder, må nedbringes, og sidst, men ikke mindst må virksomhederne kunne regne med, at en støtteordning vil have en så tilpas permanent karakter, at de kan basere en langsigtet investeringsplanlægning herpå.

Det er derfor vigtigt, at der også på lang sigt reserveres midler til en sådan støtteordning, og jeg kommer derved til den anden del af lovforslaget, nemlig overførsel af en del af kaffetolden til fonden. Også